

Na Cancún: hoe nu verder? Waar zijn wij vóór? Ronde tafel gesprek op 12 december 2003

Stellingname Platform Aarde, Boer, Consument

W.O. van Middendorp
Secretaris Platform ABC¹

In Nederland groeit de zorg om de kwaliteit, de veiligheid en de duurzaamheid van ons aller voedselvoorziening. Onze landbouw bevindt zich in een regelrechte crisis. Een kwart van de landbouwers leeft onder het bestaansminimum. De boerenstand wordt geleidelijk gedecimeerd. De overblijvers zien zich gedwongen tot steeds verdere schaalvergroting en intensivering. Niet alleen de boerengezinnen zijn de dupe van deze ontwikkeling. Tegelijkertijd komt het beheer van het landschap in het gedrang, het sociale leven op het platteland, de zorg voor dierenwelzijn en milieu én de kwaliteit van de landbouwproducten. Ook de consumenten maken zich grote zorgen over de kwaliteit en de veiligheid van hun voedsel. Het is hoogste tijd, dat de Nederlandse samenleving zich bezint op de ontwikkelingen in de landbouw. En dat zij een keuze maakt voor een andere, betere koers, in het belang van de boeren, van de consumenten, van flora en fauna en van een leefbaar platteland, nu en in de toekomst. Hiervoor wil het Platform Aarde, Boer, Consument zich inzetten.

HET HUIDIGE LANDBOUWBELEID is ontstaan na de Tweede Wereldoorlog. Onder het motto ‘nooit meer honger’ is gekozen voor een nationaal en Europees beleid, dat in korte tijd zeer succesvol werd. De grondlegger was de Nederlander Sicco Mansholt en de sleutelwoorden waren schaalvergroting, intensivering, verbetering van het landbouwonderwijs, voorlichting en gegarandeerde prijzen. Maar wat bedoeld was om evenwicht te brengen in vraag en aanbod, onttaardde al snel in een massale overproductie. De Europese koelcellen en voorraadschuren werden tot de nok gevuld met onverkoopbare voorraden. Deze overschotten werden tegen afbraakprijzen op de wereldmarkt - gedumpt. Nog steeds gaan er jaarlijks tientallen miljarden guldens van de Europese belastingbetaler op aan dit landbouwbeleid. Met productiebeheersing – zo is onder meer gebleken in de zuivelsector – kan het probleem van overproductie succesvol te lijf worden gegaan. Maar productiebeheersing dreigt - onmogelijk gemaakt te worden door verdergaande liberalisering vanwege de Herziening van het Europese Landbouwbeleid en de onderhandelingen in de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

DE EERSTE STAPPEN op weg naar deze liberalisering zijn in Europees verband al gezet. Daarbij loopt de Nederlandse regering voorop om de eigen boeren bloot te stellen aan de *ratrace* van de internationale concurrentie. Het gevolg is, dat de prijzen verder onder druk komen te staan en dat het gesubsidieerd dumpen op de wereldmarkt gewoon doorgaat. Dit is erg voor de boeren in de Derde Wereld, die daardoor hun eigen producten niet kwijt kunnen, maar ook voor het voortbestaan van de Nederlandse boeren, die hun inkomen steeds verder aangetast zien. Momenteel leeft, zelfs met de neveninkomsten meegerekend, 23 procent van de boerengezinnen onder het minimum. Het aantal boeren neemt voortdurend af. Elke dag houden in Nederland acht tot tien boeren het voor gezien. Verdergaande liberalisering zal massaal slachtoffers maken onder de boeren in de Europese Unie, terwijl schaalvergroting en intensivering een enorme impuls krijgen in een race zonder finish.

---

¹ Namens het Platform zal Joop de Heer aan de Ronde Tafel deelnemen

DE LANDBOUWPOLITIEK IS – zowel nationaal als in Europees verband en op wereldschaal – nog steeds eenzijdig gericht op vergroting van de productie en (daarmee) op steeds lagere prijzen. Terwijl daar niet de werkelijke problemen liggen. Er wordt, ook wereldwijd, eerder te veel dan te weinig voedsel geproduceerd. En voor zover de consumentenprijs van landbouwproducten al hoog genoemd mag worden, is dat veel meer te wijten aan de exorbitante handelsmarges dan aan de beloning van de boer. Zijn producten kosten in de winkel een veelvoud van de prijs waarvoor hij ze aanlevert.

Ondertussen is de maatschappelijke prijs die betaald moet worden voor de liberalisering, schaalvergroting en intensivering steeds hoger. Consumenten én boeren maken zich zorgen over het dierenwelzijn in de bio-industrie. De consument maakt zich zorgen om de veiligheid van het voedsel dat hij eet, gezien de internationale ervaringen met dioxine-kippen en BSE-runderen en de groeiende handel in producten van genetische manipulatie, waarvan niemand de risico's kan overzien. Voedselveiligheid en de gezondheid van mens en dier raken ondergeschikt aan de belangen van internationale handel.

DAGELIJKS LEGGEN BOERENBEDRIJVEN die zich niet kunnen of willen aanpassen aan de eisen van wereldwijde 'agro-foodbusiness' het loodje. Het zijn met name de boerenbedrijven die niets liever zouden doen dan eerlijke kwaliteitsproducten leveren, en daarbij diervriendelijk en ecologisch verantwoord te werk gaan. De droge zomer van 2003 toonde weer eens aan, dat de Nederlandse landbouwgrond bij uitstek geschikt is voor voedselproductie. Zelfs zonder berekening leverden de kleigronden goede aardappel-, graan en bietenopbrengsten. Maar de boeren krijgen niet de kans onder het huidige landbouweconomische beleid. Integendeel, juist de gezinsbedrijven waar gewerkt wordt op menselijke maat, de minst intensieve en de minst industriële bedrijven, worden nu tot sluiting gedwongen. En met het boerengezin verdwijnt het sociale leven op het platteland en het beheer van het landschap.

Deze ontwikkeling moet gestopt worden!

- Een bloeiend sociaal leven op het platteland kan niet zonder een vitale boerenstand.
- Verantwoorde zorg voor het natuur- en cultuurlandschap is onmogelijk bij het huidige te lage inkomen van boeren, het verdwijnen van boerenbedrijven, de schaalvergroting en intensivering.
- Zorgdragen voor gezonde, veilige kwaliteitsproducten, met respect voor het dierenwelzijn en het milieu, kan niet bij een landbouwbeleid waar alleen prijsconcurrentie telt.

Daarom verklaart het Platform Aarde, Boer, Consument:

Wij willen werken aan een alternatief voor de mythe van de vrije markt, voor de marginalisering van de boerenlandbouw door de agro-food-industrie.

Boerengezinnen moeten met eerlijk, fatsoenlijk werken een eerlijk, fatsoenlijk inkomen kunnen verdienen.

- Opkomen voor behoud van de boerengezinsbedrijven van nu, biedt ook een duurzaam perspectief voor jonge starters en (erf)opvolging, en pensioen voor de oudere generatie.
- Er moet een andere landbouwpolitiek komen, ook op Europees niveau. Een beleid met als kernpunt flexibele productiebeheersing, die het aanbod in overeenstemming brengt met de vraag.

Voedselproductie is de meest basale activiteit van de mens. Het Platform Aarde, Boer, Consument draagt uit, dat een samenleving die leeft van intensief en industrieel geproduceerde agrarische grondstoffen, verwerkt tot hapklare brokken – de fast-food samenleving – een bedreiging vormt voor onze gezondheid, voor de kwaliteit van het leven, voor onze leefomgeving en voor onze toekomst.

Daarbij zoeken wij samenwerking met de consumenten, met wie wij de zorg delen over voedselveiligheid, duurzaamheid, een vitaal platteland, en een milieu- en diervriendelijke landbouw.

Hoogkarspel, 28 november 2003

Platform Aarde Boer Consument
Secretariaat: Raadhuisplein 24, 1616 AV Hoogkarspel
www.aardeboerconsument.nl
e-mail: info@aardeboerconsument.nl